

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2009-2-248 (Muafiyet)
Karar Sayısı : 10-01/9-7
Karar Tarihi : 6.1.2010

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Mehmet Akif ERSİN, Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER : İbrahim AYDEMİR, Ayşe Özlem UZUN, Mücteba ALTUN

C. BİLDİRİMDE

BULUNAN : - Türk Traktör ve Ziraat Makineleri Ticaret A.Ş.

20 - CNH International SA
Temsilcisi: Av. Bahar Selma VİCDAN
Morbasan Sokak, Cerrahoğlu Binası, Balmumcu
34349 Beşiktaş-İstanbul

D. TARAFLAR : - Türk Traktör ve Ziraat Makineleri Ticaret A.Ş. ve bayileri
Güvercin yolu No: 111/112 06560 Gazi-Ankara

- CNH International SA
Riva Paradiso, 14 6902 Paradiso İSVİÇRE

30 - Harman Traktör ve Biçerdöver San. ve Tic. A.Ş.
Samandıra yolu No:38 Büyükbakkalköy 34857
Maltepe-İstanbul

E. DOSYA KONUSU: CNH International SA ile Türk Traktör ve Ziraat Makineleri Ticaret A.Ş. arasında gerçekleştirilen “*New Holland ve Case Sözleşmeleri*” ile CNH International SA ve Harman Traktör ve Biçerdöver San. ve Tic. A.Ş arasında gerçekleştirilen “*Harman Sözleşmesi*”ne 4054 sayılı Kanun’un 8. ve 5. maddeleri çerçevesinde menfi tespit/muafiyet verilmesi talebi.

40 **F. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 28.10.2009 tarih, 7741 ve 7743 sayılar ile intikal eden ve eksiklikleri en son 8.12.2009 tarih ve 8693 sayı ile tamamlanan başvuru üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun ve 2002/2 Sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği’nin ilgili hükümleri çerçevesinde yapılan 28.12.2009 tarih ve 2009-2-248/MM-09-İA sayılı Muafiyet Ön İnceleme Raporu, 30.12.2009 tarih ve REK.0.08.00.00-130/533 sayılı Başkanlık Önergesi ile 10-01 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili Rapor’da; Türk Traktör ve Ziraat Makineleri Ticaret A.Ş.’nin biçerdöver ve pamuk toplama bayilik ve yetkili servislik sözleşmelerine ilişkin olarak; Sözleşmelerde münhasırlık, tek elden alım, rekabet etmeme yükümlülüğü ve aktif satış yasağı gibi hükümler yer alması nedeniyle sözleşmelere menfi tespit belgesi verilemeyeceği; ilgili pazarlardaki pazar paylarının % 40’ın

50 üzerinde olması nedeniyle 2003/3 ve 2007/2 sayılı Rekabet Kurulu Tebliği ile Değişik 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında muafiyetten yararlanamayacağı, bununla birlikte, Türk Traktör Yetkili Servislik Sözleşmesi'nin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 5. maddesi kapsamında bireysel muafiyetten yararlanabileceği ifade edilmiştir.

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. Taraflar

H.1.1. CNH UK Ltd.

60 CNH UK Ltd. (CNH UK), Türk Traktör ile New Holland ve Case Sözleşmeleri'ni ve Harman Traktör ile de Harman Sözleşmesi'ni imzalayan taraftır. Şirket, 12.11.2007 ve 16.07.2007 tarihli Devir Sözleşmeleri ile tüm ticari kontratlarını, iş ilişkilerini ve bu kapsamda New Holland, Harman ve Case Sözleşmeleri'ni CNH International SA'ya devretmiştir.

H.1.2. CNH International SA

CNH International SA (CNH International), tamamıyla CNH Global N.V. (CNH Global)'nin kontrolünde olan bir holding şirkettir. CNH Global'in ortaklık yapısı aşağıdaki gibidir.

Tablo 1: CNH Global'in Ortaklık Yapısı

Hissedar	Pay Oranı (%)
Fiat Netherlands N.V.	(....)
Üçüncü Şahıslar	(...)
Hazine	(....)

70 CNH Global, Amsterdam-Hollanda merkezli bir tarım ve iş makineleri üreticisidir. Şirketin tarım makineleri arasında traktörler için ataçmanlar ve yükleyiciler, ticari ve yerleşim alanlarına yönelik biçme makineleri, hasat-harman makineleri, ekim dikim makineleri, ilaçlama makineleri, toprak işleme ekipmanları ve traktörler yer almaktadır. Öte yandan iş / inşaat makineleri gamında belden kırmalı kamyonlar, beko yükleyiciler, paletli yükleyiciler, yön kontrollü matkaplar, dozerler, lastikli ve paletli eksvatörler, forkliftler, geryerler, kızak dümenlemeli yükleyiciler ve lastikli yükleyiciler bulunmaktadır. Şirketin ürünleri dünyada 160 ülkede satılmaktadır.

H.1.3. Fiat S.p.A.

80 Fiat S.p.A., CNH Global'in yaklaşık %90'ına sahip olan Fiat Netherlands Holding N.V.'nin tamamını kontrol eden şirkettir. Fiat S.p.A., Turin Kuzey İtalya kökenli Fiat Grubu'nun holding şirkettir. Grubun faaliyetleri, esasen otomobil ve tarım araçlarının üretiminde odaklanmaktadır. Bunlar dışında, iş makineleri, ticari araçlar, motosikletler ve bunların parçaları, metalürjik ürünler, ürün sistemleri, hizmetler, imar, bilişim teknolojileri, yayın ve iletişim de dâhil olmak üzere geniş bir aralıkta faaliyetlerde bulunmaktadır.

2008 yılına ait cirosu (.....) milyon Avro olan Fiat S.p.A. 61 ülkede 633 adet şirket ile faaliyet göstermektedir.

90 H.1.4. Türk Traktör ve Ziraat Makineleri Tic. A.Ş.

Türk Traktör ve Ziraat Makineleri Tic. A.Ş. (Türk Traktör), Koç Holding A.Ş. (Koç Holding) ile CNH Global'in ortak girişimidir. Şirket ilk olarak 1954 yılında MKE, TZDK, Ziraat Bankası, Tariş, Çukobirlik, Minneapolis-Moline arasında yapılan bir ön protokol ile Ankara'da kurulmuş olup, 8 Mart 1955 yılında Türkiye'nin ilk traktörünü üretmiştir. Türk Traktör, CNH'ten aldığı know-how ile New Holland ve Case markalarının üretimini, aynı zamanda, Case IH ve New Holland markalı zirai makine ve ekipmanların ithalatçılığını ve dağıtıcılığını yapmaktadır. Şirketin ortaklık yapısı aşağıdaki tabloda sunulmaktadır.

Tablo 2: Türk Traktör'ün Ortaklık Yapısı

Hissedar	Pay Oranı (%)
Koç Holding A.Ş.	(....)
CNH Global N.V.	(....)
Temel Ticaret A.Ş. ¹	(....)
Serbest Dolaşım	(....)
Diğer	(....)

100 Türk Traktör'ün ana ortaklarından Koç Holding otomotiv, dayanıksız tüketim malları, yiyecek, perakende satış, enerji, finansal hizmetler, turizm, imar ve bilişim teknolojileri alanlarında faaliyet gösteren bir gruptur.

Öte yandan CNH Global, yukarıda da belirtildiği gibi Fiat S.p.A.'nin kontrolünde olan bir şirkettir. Bu durumda Türk Traktör esasen Koç Holding ile Fiat S.p.A. tarafından ortak kontrol edilmektedir.

H.1.5. Harman Traktör ve Biçerdöver San. ve Tic. A.Ş.

CNH UK ile Harman Sözleşmesi'ni imzalayan taraftır. CNH UK, tüm ticari kontratlarını, iş ilişkilerini ve bu kapsamda Harman Sözleşmesi'ni CNH International'a devretmiştir. Dolayısıyla sözleşmenin tarafları CNH International ile Harman Traktör'dür.

110 Harman Traktör ve Biçerdöver San. ve Tic. A.Ş. (Harman Traktör), 1989 yılında kurulmuştur. Şirket, traktör ve her türlü zirai makine ve araçların satın alınması, dağıtımı ve satış sonrası hizmetleri alanında faaliyet göstermektedir. Ortaklık yapısı Tablo 3'te gösterilen Harman Traktör, CNH'nin New Holland markalı ürünlerinin Türkiye'de 1990'dan beri yetkili ithalatçı ve dağıtıcısıdır. Üretim yapmayan, kendine ait markası bulunmayan Harman Traktör, ayrıca Goldoni Narrow, Vineyard, Orchard ve Consumer markalı traktörlerin de dağıtımını yapmaktadır.

Tablo 3: Harman Traktör Ortaklık Yapısı

Hissedar	Pay Oranı (%)
Siracettin GİDER	(....)
Yüksel GİDER	(....)
Mahmut Erdem GİDER	(....)
Sinan GİDER	(....)
Mustafa ÇINAR	(....)

¹ Temel Ticaret A.Ş., Koç Ailesinin hissedar olduğu bir şirkettir. Bu sebeple Türk Traktör'ün hissedarlık yapısında Koç Holding A.Ş.'nin oranı daha fazla olsa da yönetim kurulunda Türk Traktör'ün Koç Holding ile CNH Global A.Ş. tarafından ortak kontrol edileceği kararlaştırılmıştır (7.2.2008 tarih ve 08-12/124-41 sayılı Rekabet Kurulu kararı). Bunun yanı sıra, taraflar Koç topluluğu ve CNH Global hisselerinin eşit seviyeye getirilmesi amacıyla sermayenin %2,3'üne tekabül eden fazla hissenin 3. şahıslara satışı 31.12.2010 tarihine kadar devredilmesine karar verildiğini beyan etmektedir.

Toplam	(....)
--------	--------

H.2. İlgili Pazar

H.2.1. İlgili Ürün Pazarı

120 CNH International ile Türk Traktör ve CNH International ile Harman Traktör arasında akdedilen sözleşmelerin konusunu oluşturan ürünler traktör, biçerdöver ve pamuk toplama makineleri pazarlarında olup, sağlayıcının bu pazarlardaki payları “2003/3 ve 2007/2 sayılı Rekabet Kurulu Tebliği ile Değişik Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği”nde öngörülen %40 eşiğini aşmaktadır. Rekabet Kurulu, 25.9.2008 tarih ve 08-56/884-347 sayılı kararında, sağlayıcının pazar paylarının sadece biçerdöver ve pamuk toplama makineleri pazarlarında %40 eşiğini aştığı bilgisinden hareketle muafiyet değerlendirmesini biçerdöver ve pamuk toplama makineleri pazarları açısından yapmış ve ilgili pazar bakımından söz konusu sözleşmelere bireysel muafiyet tanımıştır. Tanınan muafiyetin 5 yıl süre için geçerli olması ve henüz

130 bu sürenin tamamlanmamış olması göz önüne alınarak dosya kapsamında biçerdöver ve pamuk toplama makineleri pazarları açısından değerlendirme yapılmamış, sadece, 2008 yılından itibaren %40 eşiğini aşan tarımsal traktör pazarı açısından değerlendirmeye gidilmiştir. Bu çerçevede dosya kapsamında ilgili ürün pazarı, “tarımsal traktörler pazarı” olarak belirlenmiştir.

Tarımsal traktörler, yüksek çekici güç sağlamak için özel olarak tasarlanmış araçlardır ve bu gücü ile tarımsal makineleri çekebilme ve itebilme özelliğini taşımaktadır. Ayrıca, tarımsal traktörler, güçlendirilmiş tarımsal makineler ile dış rotasyonel mekanik, hidrolik ve elektrik güç kaynakları temin etmektedir. Bir traktör, arka iki tekerleği veya her iki aksı yoluyla bütün dört tekerlekler için çekişe sahip olabilir.

140

H.2.2. İlgili Coğrafi Pazar

İnceleme konusu sözleşmelerde tespit edilen “Alan”, Türkiye Cumhuriyeti sınırlarını kapsamaktadır. Bu sebeple dosya kapsamındaki ilgili coğrafi pazar *Türkiye* olarak belirlenmiştir.

H.3. Başvuru Konusu Sözleşmelerin İncelenmesi ve Değerlendirilmesi

Yukarıda da belirtildiği gibi, muafiyet başvurusuna konu olan toplam üç sözleşme bulunmaktadır. Bu sözleşmeler sırasıyla aşağıdaki gibidir:

- 150 • CNH UK Ltd. ile New Holland Trakmak Traktör ve Ziraat Makineleri Tic. A.Ş. (Türk Traktör²) arasında 05.08.2005 tarihinde imzalanan *New Holland Sözleşmesi*,

² 07.02.2008 tarih ve 08-12/124-41 sayılı Rekabet Kurulu kararı ile New Holland Trakmak Traktör ve Ziraat Makineleri Ticaret A.Ş., tüm aktif ve pasifleriyle Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş. tarafından devralınmıştır. Ayrıca, Rekabet Kurulu'nun 28.05.1998 tarih ve 67/517-84 sayılı kararı ile Trakmak Traktör ve Ziraat Makinaları Ticaret AŞ'nin ortağı olan Koç Grubu'nun hisselerinin bir kısmı, diğer ortağı New Holland N.V. firmasına devredilmiş, bu çerçevede New Holland N.V. ve Koç Holding A.Ş. New Holland know how'ı ile traktör üretimi ve New Holland'a ait ürünlerin New Holland Trakmak Traktör ve Ziraat Makineleri Tic. A.Ş. tarafından dağıtımı için bir ortak girişim sözleşmesi akdetmişlerdir. 20.10.1999 tarih ve 99-49/538-339 sayılı Kurul kararı ile ise New Holland N.V. ve Case Corporation birleşmiştir.

- CNH UK Ltd. ile Harman Traktör arasında 05.08.2005 tarihinde imzalanan *Harman Sözleşmesi*,
- CNH UK Ltd. ile New Holland Trakmak Traktör ve Ziraat Makineleri T.İc. A.Ş. (Türk Traktör) arasında 13.06.2007 tarihinde imzalanan *Case Sözleşmesi*.

160 **New Holland Sözleşmesi** uyarınca Türk Traktör/New Holland Trakmak, CNH International tarafından, tarımsal traktör, biçerdöver, kendi yürür saman biçme makineleri, diğer saman ve kuru ot ekipmanları, üzüm hasat makineleri, kompakt traktörler, tele işleyiciler, bunların yedek parça ve aksesuarları, üçüncü şahıslar tarafından tedarik edilen düzleştiriciler, ekiciler, matkaplar, kurutucular, ayçiçeği ve mısır yetiştiricileri, şeker kamışı toplayıcıları, ekim ekipmanları, saman ekipmanları ve besleyici mikserlerden oluşan ürünlerin (Ürünler) Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde münhasır yetkili ithalatçısı olarak yetkilendirilmiştir. Buna göre İthalatçı Türk Traktör/New Holland Trakmak, “Ürünler”i kendi nam ve hesabına satın alacak, perakende satacak, dağıtacak ve “Ürünler”le ilgili servis ve bakım hizmetlerini verecek ve riskleri münhasıran kendisine ait olacak şekilde faaliyet gösterecektir. İthalatçı, hiçbir şekilde şirketin (CNH International) vekili veya temsilcisi değildir. Bu bağlamda, İthalatçı, tümüyle kendi nam ve hesabına iş yapacak ve hiçbir durumda kendisini açık veya ima yolu, şirketin vekili veya temsilcisi olarak göstermeyecektir.

180 **Harman Sözleşmesi** uyarınca, Harman Traktör, tarımsal traktörler, kendiliğinden itici saman biçme makineleri, diğer saman ve kuru ot makineleri, O.E.M. makineleri, orijinal yedek parçaları ve orijinal aksesuarların yetkili ithalatçısı olarak CNH International tarafından yetkilendirilmiştir. New Holland Sözleşmesi’nden farklı olarak Harman Sözleşmesi’nde Harman Traktör, münhasır olarak atanmamıştır. Sözleşmede Harman Traktör, 1990 yılından itibaren New Holland markalı ürünlerin Türkiye’deki yetkili ithalatçısı ve dağıtıcısı olarak tespit edilmiş, New Holland dışında Goldoni Narrow, Vineyard, Orchard ve Consumer markalı traktörlerin de dağıtımını yaptığı belirtilmiştir.

190 Bu nedenle, Harman Traktör’ün CNH International ve Türk Traktör ile rekabet içinde olduğu görülmektedir. Sözleşme’nin şartlarını belirleyen (a)-(i) maddelerinde de “...Sözleşme ile Şirket (CNH UK), belli başlı ürünlerin, özellikle de Ek A’da belirtilen ürünlerin münhasır olmayan satışını sağlamak için bölgeye bir İthalatçı (Harman Traktör) tayin etme hakkını saklı tutmaktadır. İşbu Sözleşme ile Şirket tarafından atanan İthalatçı (Harman Traktör) ve dağıtım ağı ile birlikte münhasır ithalatçı/dağıtıcı (Türk Traktör/New Holland Trakmak), ürünler için birbirlerine rakip olacaklardır. Bu senaryo, Ürünlerin müşterilerini tamamlamak, daha ileri tedarik kanalı açmak ve geniş markalar arası rekabet sağlamak gibi rekabet lehine imkânlar sunmaktadır. İthalatçı (Harman Traktör), New Holland ve New Holland dağıtım ağı üyeleri ile alım ve satım ilişkilerini sürdürebilir. İthalatçı, Ürünlerle (Sözleşme’nin Ek A bölümünde listelenen ürünler) rekabet halindeki ürünlerin satışını yapmamayı kabul etmektedir. Şirket, İthalatçıya karşı ayrımcılık yapmamayı kabul etmektedir 1990 yılından beri Şirketin New Holland markalı ürünlerin Alandaki yetkili ithalatçısı ve distribütörü olan İthalatçı aynı zamanda; Goldoni Narrow, Vineyard, Orchard ve Consumer çeşitlerindeki traktörlerin distribütörlüğünü yapmaktadır.” hükümleri yer almaktadır.

Sözleşmenin kapsamını belirleyen 1.1. maddesinde “...Şirket, İthalatçıyı Markanın, Ürünleri ithal etmek ve kendi perakende ağı yardımıyla Bölgede dağıtmak ve bunlara ilişkin servis ve bakım hizmeti vermekten, perakende ağı yardımıyla Bölgede Orijinal Parçaların bulunmasını, Şirket Ürünleriyle ilgili teslimat öncesi faaliyetleri yürütmesini,

200 *garanti kapsamındaki hizmetlerin, garanti kapsamı dışında kalan hizmetlerin ve ücretsiz hizmetlerin verilmesini sağlamaktan sorumlu yetkili ithalatçısı olarak atamaktadır.” ve 1.2. maddesinde “...İthalatçı, Ürünleri kendi nam ve hesabına satın alacak, dağıtacak, perakende satacak ve Ürünlerle ilgili servis ve bakım hizmetlerini verecek ve riskleri münhasıran kendine ait olacak şekilde faaliyet gösterecektir. İthalatçı hiçbir şekilde Şirketin vekili veya temsilcisi değildir. Bu bağlamda, İthalatçı, tümüyle kendi nam ve hesabına iş yapacak ve hiçbir durumda kendisini açık ve ima yollu Şirketin vekili veya temsilcisi olarak göstermeyecektir.” hükümleri yer almaktadır.*

210 **Case Sözleşmesi** uyarınca ise, CNH International, Türk Traktör’ü Case-IH markalı traktör, biçerdöver, diğer saman ve kuru ot ekipmanları, pamuk toplama ve diğer araçların Türkiye’ye ithalatını yapmak, münhasır dağıtıcısı olmak, bu Case ürünlerini bayilik ağı aracılığıyla satışını ve satış sonrası servisini yapmak, orijinal yedek parçalarını bulundurmamak, teslim öncesi hazırlıklarını ve ücretsiz servisini yapmak hususunda münhasır yetkili ithalatçısı olarak atamaktadır. Diğer Sözleşmeler ile benzer şekilde İthalatçı Türk Traktör, “Ürünler”i kendi nam ve hesabına satın alacak, dağıtacak, perakende satacak, “Ürünler”le ilgili servis bakım hizmeti verecek ve riskleri münhasıran kendisine ait olacak şekilde faaliyet gösterecektir. İthalatçı, tümüyle kendi nam ve hesabına iş yapacak ve hiçbir durumda kendisini açık veya ima yollu Şirketin temsilcisi veya vekili olarak göstermeyecektir.

220 İlgili sözleşmeler incelendiğinde, sözleşmelerin içerik olarak birbirlerine benzedikleri, sadece bazı hususlarda ayrıştıkları görülmektedir. Esasen üç sözleşme de CNH International’a devredilen CNH UK ile yapılmış birer ithalat ve dağıtım sözleşmesidir. New Holland ve Case Sözleşmeleri’nde diğer taraf Türk Traktör olup Türk Traktör, sırasıyla New Holland ve Case-IH markalı ürünlerin ithalatı ve dağıtımını konusunda yetkilendirilmiştir. Harman Sözleşmesi’nde ise Harman Traktör, New Holland marka ürünlerin ithalatı ve dağıtımını için atanmıştır. New Holland ve Case Sözleşmeleri’nde ithalatçı münhasır olarak atanırken Harman Sözleşmesi’nde münhasırlık bulunmamaktadır.

230 İnceleme konusu sözleşmelerden önce de New Holland ve Case markalı traktörler, gerek Türk Traktör ve gerekse Harman Traktör tarafından ithal edilip dağıtılmaktadır. Zira 20.10.1999 tarih ve 99-49/538-339 sayılı Kurul kararı ile birleşen New Holland ve Case şirketlerini, Türk Traktör, 07.02.2008 tarih ve 08-12/124-41 sayılı Kurul kararı ile devralmıştır. Öte yandan Harman Traktör 1990’lardan itibaren New Holland marka traktörlerin yetkili ithalatçılığını yapmaktadır. Bu sebeple inceleme konusu sözleşmeler, önceden var olan ilişkilerin devamını sağlamaktadır.

H.4. Bireysel Muafiyet Değerlendirmesi

240 Yukarıda da belirtildiği gibi, tarımsal traktörler pazarında CNH International’ın Tebliğ’de öngörülen %40 pazar payı eşiğini aşması sebebiyle Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlanamamaktadır. Bu sebeple söz konusu ithalat ve dağıtım sözleşmelerinin Kanun’un 5. maddesi kapsamında bireysel muafiyet açısından değerlendirilmiştir.

Tablo 4 ve Tablo 5’te görüldüğü üzere New Holland ve Case markalı ilgili ürünlerin Türkiye’deki münhasır yetkili ithalatçı ve dağıtıcılarının Türk Traktör ve Harman Traktör olmaları sebebiyle CNH ürünlerinin Türkiye’deki pazar payını bu şirketlerin payları meydana getirmektedir.

Tablo 4: CNH Ürünlerinin Türkiye Tarımsal Traktör Pazarındaki Satış Rakamları ³ (H: Harman)

	2006			2007			2008			2009/6		
	Türk Traktör		H	Türk Traktör		H	Türk Traktör		H	Türk Traktör		H
	Yerli	İthal	İthal	Yerli	İthal	İthal	Yerli	İthal	İthal	Yerli	İthal	İthal
NH	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Case IH	(...)	(...)		(...)	(...)		(...)	(...)		(...)	(...)	(...)
TOP.	(...)			(...)			(...)			(...)		

250 Tablo 5: CNH Ürünlerinin Türkiye Tarımsal Traktör Pazarındaki Payları

Pazar Payı	2006	2007	2008	2009/6
NH	% (...)	% (...)	% (...)	% (...)
Case IH	% (...)	% (...)	% (...)	% (...)
Harman	% (...)	% (...)	% (...)	% (...)
Toplam	% (...)	% (...)	% (...)	% (...)

Tablolardan görüldüğü gibi CNH ürünlerinin 2008 yılında Türkiye'deki tarımsal traktörler pazarındaki payı %40'ı geçmektedir. Bu nedenle, ilgili sözleşmeler tarımsal traktör pazarı açısından 2003/3 ve 2007/2 sayılı Rekabet Kurulu Tebliği ile Değişik Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında çıkmaktadır. Rekabet Kurulunun 25.9.2008 tarih ve 08-56/884-347 sayılı kararıyla, ilgili Tebliğin kapsamından çıkmış olan biçerdöver ve pamuk toplama makineleri pazarları açısından bireysel muafiyet verilmiştir.

260 Tablo 5 incelendiğinde dikkat çeken husus, CNH ürünlerinin Türkiye'de dağıtımında Harman Traktör'ün payının görece olarak düşük olduğudur. Harman Traktör, 100 beygir gücü üzeri traktörlerin ithalatı ve dağıtımında Türk Traktör ile rekabet etmektedir. Kuruma gönderilen ek bilgi yazısında Türk Traktör'ün yerli pazar için 50 ve 95 arası beygir gücünde traktör ürettiği, bu traktörlerin Türkiye pazarında talep edilen bilgisayar desteği olmadan çalışan mekanik traktörler olduğu, Harman'ın Türk Traktör'ün üretmekte olduğu 50 ve 95 arası beygir gücündeki mekanik traktörler ile rekabet etmediği, Türk Traktör ve Harman Traktör'ün az miktarda 100 altı beygir gücünde bilgisayar donanımlı traktörler ithal ettiği, ayrıca, Türk Traktör ve Harman Traktör'ün 100 beygir gücü üzeri traktörler ithal ederek birbiriyle rekabet ettiği, 100 beygir gücü üzerindeki traktörlerin Türkiye'deki toplam traktör pazarının yaklaşık % 2'sini teşkil ettiği, daha büyük olan bu traktörlerin, asıl olarak daha büyük çapta tarım yapan 270 çiftçiler tarafından mekanik ürün yetiştirmek amacıyla talep edildikleri, 100 beygir gücünden daha yüksek seviyelerde beygir gücünü gerektiren daha geniş araziler olan Trakya, Adana ve Konya bölgelerinde kullanılmakla birlikte bu traktörlerin kullanım alanının adı geçen bölgeler ile sınırlı olmadığı ifade edilmektedir.

Dolayısıyla, 100 beygir altı mekanik traktörlerde Türk Traktör üretim yapmakta iken Harman Traktör bu alanda üretim ya da ithalat yapmamakta, 100 beygir altı bilgisayar donanımlı traktörlerde her iki teşebbüs de ithalat ve dağıtım yapmakta, 100 beygir

³ Tablo 4'te yer alan bilgilerin kaynağının, TÜİK tarafından yayınlanan, ulaştırma istatistiklerindeki trafiğe kaydı yapılan taşıt sayısına ilişkin 25.08.2009 tarihli Haziran ayı verilerini içeren rapor olduğu taraflarca bildirilmiştir.

280 üzeri mekanik veya bilgisayar donanımlı traktörlerde ise yine her iki teşebbüs ithalat ve dağıtım yapmaktadır. Bu bakımdan, 100 beygir gücün altında sadece bilgisayar donanımlı traktörlerde iki şirket arasında rekabet söz konusu iken, 100 beygir gücü üzerinde hem bilgisayar donanımlı hem de mekanik traktörlerde rekabet söz konusu olmaktadır.

Bu noktada, CNH International ile Harman Traktör arasında aslen bir dikey anlaşma niteliğinde bir ilişki söz konusu iken, CNH International'ın ortak kontrolünde olan Türk Traktör ile Harman Traktör arasında ise ilgili ürün pazarındaki belli ürünlerde yatay düzlemde bir rekabet ilişkisi olduğu ortaya çıkmaktadır. Özetle, CNH International, bahsi geçen sözleşmeler ile ürünlerinin dağıtımını Türk Traktör ve Harman Traktör vasıtasıyla gerçekleştirmektedir. Dolayısıyla, aynı marka (New Holland) ürünlerin dağıtımını iki farklı teşebbüs yapmakta ve bu durum, marka içi rekabeti arttırıcı bir rol oynamaktadır.

290 Tarımsal traktörler pazarında, mevcut durumdaki yapıyı ortaya koymak bakımından, CNH International'ın Türkiye'deki en büyük rakipleri ve pazar payları Tablo 6 ve Tablo 7'de sunulmaktadır.

Tablo 6: 2008 yılında CNH International'ın Tarımsal Traktör Pazarında Türkiye'deki Rakipleri ve Pazar Payları (Türkiye'de Satılan Markalar Bakımından)

Rakipler	Satışlar	Pazar Payı
MASSEY FERGUSON	(...)	(...)%
TÜMOSAN	(...)	(...)%
JOHN DEERE	(...)	(...)%
ERKUNT	(...)	(...)%
BAŞAK	(...)	(...)%
TAFE	(...)	(...)%
SAME – DEUTZ – LAMBORGHINI	(...)	(...)%
HATTAT – VALTRA – UNIVERSAL	(...)	(...)%
Diğer	(...)	(...)%

Tablo 7: 2009 yılı 6. Ay İtibarıyla CNH International'ın Tarımsal Traktör Pazarında Türkiye'deki Rakipleri ve Pazar Payları (Türkiye'de Satılan Markalar Bakımından)

Rakipler	Satışlar	Pazar Payı
TÜMOSAN	(...)	(...)%
JOHN DEERE	(...)	(...)%
ERKUNT	(...)	(...)%
BAŞAK	(...)	(...)%
MASSEY FERGUSON ⁴	(...)	(...)%

⁴ Taraflar, Uzel'in Massey Ferguson traktörleri üretmeyi ve bayi ağına tedarik etmeyi Nisan 2008'de durdurduğu, Haziran 2009'da tekrar üretime başladığı ve ürünlerin eski Uzel bayi ağına tedarik edildiği bildirilmektedir. İlaveten, Massey Ferguson yeni bir ağ geliştirdiği ve Nisan 2009'dan itibaren ithalata başladığı beyan edilmektedir.

HATTAT – VALTRA – UNIVERSAL	(...)	(....)%
SAME – DEUTZ – LAMBORGHINI	(...)	(....)%
TAFE	(...)	(....)%
LANDINI	(...)	(....)%
DIGER	(...)	(....)%

300 Dosya mevcudunda yer alan bilgilere göre, New Holland ve Case ürünlerinin ithalatı ve dağıtımı konusunda herhangi bir engel bulunmamakta, imalat açısından ise ölçek ekonomisinin varlığından söz edilmektedir. Ölçek ekonomisinin varlığı sebebiyle, dünyada faaliyet gösteren büyük firmalar, Türkiye pazarında da faaliyet göstermektedir. Bu durum, pazarda %(...)'luk paya sahip olan Türk Traktör ve %(...)'lık paya sahip olan Harman Traktör açısından rekabetçi bir ortam yaratmaktadır. Nitekim Türk Traktör de imalatının %(...)'ını ihraç etmekte, yurt dışı piyasalarda rekabet etmektedir.

310 2009 yılı Haziran ayı itibarıyla, Türkiye pazarında 20'den fazla şirket, 30'u aşkın marka ile faaliyet göstermektedir. Bunlardan 7 markanın Türkiye'de imal edildiği belirtilmektedir. Tarımsal traktörler pazarında faaliyet gösteren teşebbüslerin imalat kapasiteleri ve kapasite kullanım oranları ile son üç yıl içinde ilgili pazara yeni giren teşebbüsler aşağıda yer verilen tablolarda gösterilmektedir.

Tablo 8: İlgili Pazardaki Teşebbüslerin İmalat Kapasite ve Kapasite Kullanım Oranları

Tarımsal Traktörler Pazarındaki Teşebbüsler	Kurulu kapasite	2008 Satışları	Kapasite Kullanım Oranı
Türk Traktör	(...)	(...)	%(....)
Tümosan	(...)	(...)	%(....)
Erkunt	(...)	(...)	%(....)
Hattat	(...)	(...)	%(....)
Başak	(...)	(...)	%(....)
Farmtrak	(...)	(...)	%(....)
Toplam	(...)	(...)	%(....)

Tablo 9: Son Üç Yıl İçinde İlgili Pazara Yeni Giren Teşebbüsler ve Markaları

Adı-Unvanı	Marka	Pazar Payı (2009/6)
Türk Traktör	Case-IH	%(....)
Massey Ferguson Tarım Makineleri Ltd. Şti.	Massey Ferguson	%(....)
Kutlucan Biçerdöver ve Traktör San. Tic. Ltd. Şti.	Fendt	(...)
Anadolu Motor A.Ş.	LS	(...)
Estrak Traktör ve Otomotiv San. Tic. Ltd. Şti.	Farmtrak	%(....)
Federal Motorlu Taşıtlar	Zetor	%(....)

Federal Motorlu Taşıtlar	Tym	(....)
Yağmur Tarım Makinaları San. ve Tic. A.Ş.	Yağmur	%(....)
Göçmenler Motorlu Araçlar San. Tic. A.Ş.	Antonio Carraro	%(....)
İlçe Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş.	Mahindra	(....)
Dağkim Tarım ve Ekipmanları San. Tic. A.Ş.	Belarus	(....)
Ar Grup San. Tic. Ltd.	Artrak (yto)	%(....)
Hattat Tarım Makinaları San. ve Tic. A.Ş.	Hattat Ferrari	%(....)
Başkent Traktör	Itmco	%(....)
Berteks Tarım Makinaları	Pronar	(....)
Marubeni AG Makina Tic. Lim. Şti.	Kubota	(....)

320 Dosya mevcudu bilgilerden, listede yer alan şirketlerden Türk Traktör ve Hattat Tarım'ın daha önce de pazarda faaliyet gösteren ve son üç yılda mevcut markalarına ilaveten listede belirtilen marka tarımsal traktörlerin imalat veya ithalatına başlayan şirketler olduğunu ve diğer yeni giren firmalardan Başkent, Estrak ve Ar Grup'un imalatçı diğerlerinin ise ithalatçı firmalar olduğu anlaşılmıştır. Söz konusu teşebbüsler dışında Massey Ferguson'un (önceden üretimini ve satışını yapan) Uzel dışında Nisan 2009'da yeni bir bayilik ağı oluşturduğu belirtilmektedir.

Bu çerçevede, her ne kadar bazı tarımsal traktör markaları hâlihazırda ilgili pazarda faaliyet gösteren teşebbüslerce piyasaya sürülmüşse de son üç yıl zarfında piyasaya üçü imalatçı olmak üzere on iki yeni firmanın girdiği, dolayısıyla pazarda potansiyel rekabetin mevcut olduğu görülmektedir. Bu bilgiler ışığında yapılan bireysel muafiyet incelemesine aşağıda yer verilmektedir.

330 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesine göre Rekabet Kurulu, aşağıdaki şartların tamamının varlığı halinde bir anlaşmanın Kanun'un 4. madde hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulmasına karar verebilir:

a) Malların üretim veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması,

b) Tüketicinin bundan yarar sağlanması,

c) İlgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması,

d) Rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlanmaması.

340 **a) Malların Üretimi, Dağıtımı ile Hizmetlerin Sunulmasında Yeni Gelişme, İyileşme veya Teknik Gelişme Sağlanması**

Türkiye'nin coğrafi yapısındaki farklılıklar ve ülkenin sahip olduğu tarımsal çeşitlilik, traktör üreticileri açısından değişik iklim ve toprak koşullarında kullanılabilecek traktör modellerini geliştirmeyi ve üretmeyi gerektirmektedir. Bu bakımdan, yenilik, iyileşme ve teknik gelişmenin sağlanması için Ar-Ge faaliyetleri önem taşımaktadır. Bu doğrultuda, Türk Traktör Ar-Ge Merkezi olmak için Sanayi ve Ticaret Bakanlığına başvurmuş ve başvurusu 02.07.2009 tarihinde kabul edilmiştir.

350 Sağlanan ürün ve hizmetlerin kaliteli olması için ürün geliştirme ve kalite ile birlikte ürün bilgisi ile donatılmış satış süreçleri, teknik servis ve yedek parça konularında iyi organize olmuş bir bayilik ağına sahip olmak gerekmektedir.

Bu sebeple CNH International, sürekli teknik destek hizmetlerini sağlayabilmek için bayi geliştirmeye odaklanmış, ürüne yönelik bilgi desteği ve satış sonrası yedek parça ve teknik yardım sağlamak açısından Türk Traktör ve Harman Traktör aracılığıyla etkin bir dağıtım ağına sahip olmuştur. Bu dağıtım ağının düzenli işleyebilmesi açısından muafiyet konusu olan ilgili sözleşmelerin yürütülmesinin gerektiği kanaatine varılmıştır.

b) Tüketicinin Bundan Yarar Sağlaması

360 Traktörler yapıları gereği karayollarında ve otobanlarda uzun mesafeler kat etmeye uygun araçlar değildir. Bu nedenle, çiftçilerin satış ve satış sonrası hizmetleri buldukları yerde alabilmeleri çok önemlidir. Türk Traktör ve Harman Traktör bayileri vasıtasıyla, çiftçiler, sadece merkezde değil, taşra bölgelerinde de bu hizmetlerden buldukları yerde faydalanabilmektedir.

c) İlgili Piyasanın Önemli Bir Bölümünde Rekabetin Ortadan Kalkmaması ve d) Rekabetin a ve b Bentlerindeki Amaçların Elde Edilmesi İçin Zorunlu Olandan Fazla Sınırlanmaması

370 Türk Traktör ve Harman Traktör, New Holland ve Case marka traktörlerin ithalatını ve dağıtımını daha önceden de yapan şirketlerdir. Rekabet Kurulunun 25.9.2008 tarih ve 08-56/884-347 sayılı kararına esas teşkil eden sözleşmeler çerçevesinde biçerdöver ve pamuk toplama makineleri pazarları açısından bireysel muafiyet verilmiştir. Dosya kapsamında incelenmekte olan mevcut sözleşmeler aslen Rekabet Kurulunun muafiyet tanımış olduğu sözleşmelerle aynıdır. Dolayısıyla tarımsal traktör pazarındaki payın %(....)'lık artışı dışında sözleşmelerin içeriği bakımından bir fark bulunmamaktadır.

Bunun yanı sıra, CNH ürünleri bakımından Harman Traktör ile Türk Traktör arasında marka içi rekabet söz konusudur. Tarımsal traktör pazarının hem Türkiye hem de dünya genelinde çok sayıda oyuncunun faaliyet gösterdiği bir pazar olması gerçeği dikkate alındığında ilgili pazarda rekabetin önemli ölçüde kısıtlanmadığı kanaatine varılmıştır.

380 H.5. Sözleşmelerdeki Rekabet Yasaklarına İlişkin Maddelerin Değerlendirilmesi

New Holland, Case ve Harman Sözleşmeleri'nde rekabet yasağı ve rekabet kısıtlaması kapsamında ele alınması gereken iki husus bulunmaktadır.

İlk husus, sözleşmelerin 2. maddesinde düzenlenen rekabet etmeme yükümlülüğüdür. Buna göre;

"İthalatçı, ...Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 5 yıllık bir dönem boyunca doğrudan veya dolaylı olarak (örneğin İthalatçının ya da duruma göre ortaklar, personel, müdür veya yönetim kurulu üyelerinin, diğer bir şirketin nihai yönetimini bizzat yürüttüğü, etkilediği ya da kontrol ettiği veya oy hakkı bulunan hisselerinin %5'ten fazlasını elinde bulundurduğu durumlarda, söz konusu diğer şirket aracılığıyla),

390

i) Ürünlerle rekabet eden herhangi bir ürün imal etmeyecek, satmayacak, dağıtmayacak ya da sair surette bu tür bir ürünün ticaretini yapmayacak (ii. Fıkra hükümlerine tabi olmak kaydıyla)

ii) Şirket tarafından ya da adına imal edilen ve Şirket tarafından veya adına İthalatçıya temin edilen yedek parçalarla ("Orijinal Yedek Parçalar") rekabet eden yedek parçaları (bunlar kalite, emniyet, güvenilirlik ve işlevsellik itibariyle en az Orijinal Yedek parçalara eşdeğer kalitede olmadıkça) satmayacaktır."

400 İthalatçı firmaya getirilen 5 yıllık ürünlerle rekabet etmeme ve orijinal parçalara eşdeğer olmayan parçaları satmama yükümlülüğünün anlaşma süresi ertesinde devam etmeyecek olması, anlaşma süresi içinde de 5 yıllık dönem boyunca geçerli olması sebebiyle makul bir süre olduğu sonucuna varılmıştır. Öte yandan yapılan anlaşmalar kapsamında CNH International'ın ithalat ve dağıtım ağını etkinleştirmek için çeşitli yatırımlar yapacağı, ürünlerin kullanımına ilişkin eğitimler vereceği, teknik bilgisini paylaşacağı bilgisi dikkate alınmış, söz konusu rekabet yasağının işbirliğinin yürütülmesi açısından gerekli olduğu ve rekabet yasağının sadece (alıcı konumunda olan) ithalatçıya getirilmiş olması sebebiyle kapsamının da sınırlı olduğu kanaatine varılmıştır.

İkinci husus ise sözleşmelerde ithalatçının görev ve yükümlülüklerini düzenleyen 4.2 ve 4.3 numaralı maddelerde getirilen asgari alış/satış koşullarıdır. Buna göre;

410 "İthalatçı, zaman zaman Şirketin makul surette tespit edebileceği dönemlerde ("Satış Dönemleri"), her Üründen, taraflar arasında mutabakatla tespit edilmiş olabilecek asgari miktarlarda ("Asgari Perakende Satış" ya da "Asgari Alış") satacaktır... İthalatçı tarafından yapılan bildirim alındığı tarihi takip eden 15 gün içinde Tarafların asgari Perakende Satış ya da Asgari Alış rakamları üzerinde bir mutabakat sağlayamamaları halinde, tarafların karşılıklı muvafakatiyle Ek C'deki Uzman Listesinden bir Uzman seçilecektir..."

420 Asgari alış/satış koşulu, alıcının satışlarını kapatacak şekilde ve başka markaların satışlarına rahat bir alan bırakmayacak biçimde gerçekleşmesi halinde rekabeti kısıtlar bir nitelik taşımaktadır. Bununla birlikte ilgili Sözleşmelerde asgari alış/satış miktarının taraflar arasında yapılacak mutabakatla belirlenecek olması, uzlaşma sağlanamaması halinde bir uzmanın ortak muvafakat ile atanma imkânının sağlanmış olması ve sözleşmelerin kapsamında yer alan ürünlerin az sayıda üretilebilen, üretimi zaman alan, yüksek bedelli ürünler olmaları sebepleriyle sözleşmelere konu alış/satış koşullarının birer performans kriteri olarak ele alınabileceği sonucuna ulaşılmıştır.⁵

I. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre,

430 1. CNH International SA ile Türk Traktör ve Ziraat Makineleri Tic. A.Ş. ve CNH International SA ile Harman Traktör ve Biçerdöver San. ve Tic. A.Ş arasında yapılan New Holland, Case ve Harman Sözleşmelerinin, ilgili ürün pazarında %40 pazar payı eşiğinin aşılması nedeniyle, 2003/3 ve 2007/2 sayılı Rekabet Kurulu Tebliği ile Değişik 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyet Tebliği kapsamında grup muafiyetinden yararlanamadığına,

⁵ 13.09.2008 tarih, 2008-2-128/MM-08-I.A. sayılı Ön İnceleme Raporunda sözleşmelerde yer alan alım koşulunun içeriğine ilişkin tarafların yapmış olduğu beyana göre henüz bu koşul tanımlanmamış olduğu, sözleşmenin yapısı itibariyle böyle bir koşula yer verildiği, ancak koşulun içeriğinin boş bırakıldığı belirtilmektedir.

10-01/9-7

2. Söz konusu sözleşmelere 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi çerçevesinde bireysel muafiyet tanınmasına

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.